

Motion till riksdagen 2024/25:360

av Azadeh Rojhan (S)

Avskaffande av ”snabbhetspremien” i föräldraförsäkringen

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avskaffa snabbhetspremien i föräldraförsäkringen i enlighet med förslaget från Utredningen om en modern föräldraförsäkring (SOU 2017:101) och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Den 18 december 2017 mottog regeringen slutbetänkandet från Utredningen om en modern föräldraförsäkring, en viktig utredning med syftet att identifiera brister och föreslå reformer för att föräldraförsäkringen bättre ska stödja jämställdhet på arbetsmarknaden och ett jämlikt föräldraskap, samtidigt som den upprätthåller goda uppväxtvillkor för barn. En särskild fråga som belyses är den så kallade snabbhetspremien i föräldraförsäkringen.

Snabbhetspremien, som infördes 1986, ger kvinnor som skaffar ett andra barn inom 30 månader eller blir gravida igen inom 1 år och 9 månader möjlighet att behålla samma nivå på ersättningen som för första barnet. Detta innebär att ersättningen inte påverkas för den som väljer att gå ner i arbetstimmar mellan barnen. Även om denna premie syftade till att stödja familjer med täta födelseintervall, har den fått betydande konsekvenser för kvinnors arbetsmarknadsdeltagande och ekonomiska situation.

Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärderings (IFAU) rapport från 2014, ”Snabbhetspremien, högre föräldrapenning för kvinnor ger mindre jämställt uttag”, visade att kvinnor som får barn med korta mellanrum riskerar en minskad inkomst över tid. Täta barnafödslar kan leda till minskat arbetskraftsdeltagande och arbetslivserfarenhet.

Andra studier från samma institut har också kommit fram till att barn som får syskon tätt inpå kan ha sämre skolprestationer. En studie från 2009 visade att andelen barn som

uppnått 3-årigt studieförberedande gymnasium minskat med 10 procentenheter på grund av snabbhetspremien.

Vidare har kritik mot snabbhetspremien framförts av läkare och barnmorskor som påpekat att den korta tiden för återställning mellan födslar kan öka hälsorisker för kvinnan och öka risken för skador vid förlossningar.

En ny studie från Stockholms universitet har utvärderat hälsokonsekvenserna av snabbhetspremien. Forskningen visar att reformen, under de sex år den var i kraft, oavsiktligt bidrog till att fler par skaffade ett barn inom 24 månader. Detta ledde till en 26-procentig ökning av andelen för tidigt födda barn. Enrico Debiasi, forskare vid Institutionen för folkhälsovetenskap vid Stockholms universitet, påpekar att när tidsgränsen för barnafödslar ändrades till 30 månader, minskade andelen för tidigt födda barn med 11 procent under de följande åren. Sol Juárez, docent vid samma institution, framhåller att även om reformen hade goda intentioner, förutsåg man inte att den skulle leda till en förkortning av tiden mellan två barnafödslar, vilket är förknippat med negativa hälsokonsekvenser för både modern och barnet.

Utredningen om en modern föräldraförsäkring konstaterar att den nuvarande regleringen möjliggör att föräldrapenning baseras på ett heltidsarbete som kan ligga långt tillbaka i tiden. Detta gör det möjligt för en tidigare heltidsarbetande kvinna att erhålla hög föräldrapenning under flera år trots att föräldern arbetat deltid mellan graviditeterna. Enligt utredningen finns det starka skäl att ta bort snabbhetspremien i 12 kap. 29 § SFB, vilket kan leda till ett mer jämlikt föräldraskap och en bättre balans mellan betalt och obetalt arbete.

Azadeh Rojhan (S)